

คู่มือปฏิบัติงาน

**การขอตั้งงบประมาณ
งบลงทุน ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
สำหรับผู้ใช้งานระดับเขตพื้นที่การศึกษา**

วิญชรี ฐนบุชากร
ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
กลุ่มนโยบายและแผน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๕

คำนำ

คู่มือการการจัดทำคำของบประมาณประจำปี งบลงทุน ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง จัดทำขึ้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณให้กับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๕ และโรงเรียนในสังกัด ซึ่งเนื้อหาประกอบ ความหมาย ขอบเขต แนวทาง ขั้นตอนการดำเนินงาน และรายละเอียดประกอบเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อความขาดแคลนจำเป็น ในระดับพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม คาดหวังว่า คู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดตั้งและการบริหารงบประมาณ งบลงทุน ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ของโรงเรียนในสังกัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๕ ต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทที่ ๑ บทนำ	
เหตุผลความเป็นมา	๑
วัตถุประสงค์	๑
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	๒
บทที่ ๒ ความหมาย ขอบเขต และเกณฑ์มาตรฐานสิ่งก่อสร้าง	
ความหมาย	๓
ขอบเขต	๓
เกณฑ์มาตรฐานสิ่งก่อสร้าง	๔
บทที่ ๓ การดำเนินงาน	๗

บรรณานุกรม

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๕๑) แนวทางการปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ.๒๕๔๘. พิมพ์ครั้งที่ ๑ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๕๘). แนวทางการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ งบลงทุน ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง และค่าปรับปรุงระบบไฟฟ้า ประปา
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (๒๕๕๔). แนวทางการจัดทำงบประมาณและบริหารงบประมาณของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา . พิมพ์ครั้งที่ ๑ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

บทที่ ๑

บทนำ

เหตุผลความเป็นมา

อาคารและสิ่งก่อสร้างนับเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญอันหนึ่งที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๕ บริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ในพื้นที่ ๔ จังหวัด (สิงห์บุรี ชัยนาท ลพบุรี อ่างทอง) มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด จำนวน ๖๔ โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดส่วนใหญ่ก่อตั้งมานานเกินกว่า ๓๐ ปี จึงมีสภาพอาคารเรียน อาคารประกอบส่วนใหญ่มีอายุการใช้งานเกินกว่า ๒๐ ปี มีสภาพชำรุดทรุดโทรมจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุง ซ่อมแซมเพื่อยืดอายุการใช้งานและป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับครูและนักเรียนที่ใช้อาคารนั้น และในการจัดตั้งงบประมาณค่าก่อสร้างใหม่ ค่าปรับปรุงซ่อมแซมอาคารและสิ่งก่อสร้างอื่นนั้นวันยังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตามสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละโรงเรียน

การจัดทำของงบประมาณที่ผ่านมา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังจัดทำคำขอตั้งงบประมาณไม่ถูกต้อง เนื่องจากลักษณะอาคารเรียน อาคารประกอบที่มีความหลากหลาย หน่วยงานจะแตกต่างกันไปตามประเภทของอาคาร แต่ละพื้นที่และส่วนประกอบของอาคารที่ชำรุด การจัดทำงบประมาณส่วนนี้ จึงจำเป็นต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับงานก่อสร้างแต่ทั้งเจ้าหน้าที่ระดับเขตพื้นที่และโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ การจัดทำรายละเอียดค่าของงบประมาณ และประมาณการต่าง ๆ มีความคลาดเคลื่อนไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจน

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดทำเอกสารคู่มือการจัดทำคำของงบประมาณการงบลงทุน ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องและเจ้าหน้าที่ระดับโรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการจัดทำคำขอของงบประมาณ งบลงทุน ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างของโรงเรียนในสังกัด

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องและโรงเรียนมีคู่มือปฏิบัติงานใช้เป็นแนวทางในการจัดทำคำขอของงบประมาณ งบลงทุน ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
๒. เพื่อให้การบริหารงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาสามารถใช้คู่มือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง ส่งผลให้การเสนอคำของบประมาณ งบลงทุน ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๕ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

บทที่ ๒

ความหมาย ขอบเขต และเกณฑ์มาตรฐานสิ่งก่อสร้าง

ความหมาย

การจัดทำคำขอตั้งงบประมาณ หมายถึง การจัดเตรียมรายละเอียดรายการค่าใช้จ่ายเพื่อเสนอของบประมาณ

งบลงทุน หมายถึง รายการที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการลงทุน ได้แก่ รายการที่จ่ายในลักษณะครุภัณฑ์ ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง รวมถึงรายการที่กำหนดให้จ่ายจากงบรายจ่ายอื่นใด ในลักษณะรายจ่ายดังกล่าว (ในเอกสารนี้จะกล่าวถึงเฉพาะ งบลงทุน ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง)

ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง หมายถึง รายการเพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้าง รวมถึงสิ่งต่าง ๆ ซึ่งติดตื้นกับที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้าง โดยมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

๑. รายการเพื่อจัดหาที่ดิน
๒. รายการเพื่อปรับปรุงที่ดินและให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น และมีวงเงินเกินกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท
๓. รายการเพื่อประกอบขึ้นใหม่ ดัดแปลง ต่อเติม หรือปรับปรุงสิ่งก่อสร้างที่มีวงเงินเกินกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท
๔. รายการเพื่อติดตั้งระบบไฟฟ้า หรือระบบประปา รวมถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการติดตั้งครั้งแรกในอาคาร ทั้งที่เป็นการดำเนินการพร้อมกันหรือภายหลังการก่อสร้างอาคาร รวมถึงการติดตั้งครั้งแรกในสถานที่ราชการ
๕. รายการเพื่อจ้างออกแบบ จ้างควบคุมงาน ที่จ่ายให้แก่เอกชนหรือนิติบุคคล
๖. รายการเพื่อจ้างที่ปรึกษาในการจัดหาหรือปรับปรุงที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้าง
๗. รายการเกี่ยวเนื่องกับที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เช่น ค่าเวนคืนที่ดิน ค่าชดเชยกรรมสิทธิ์ที่ดิน

ขอบเขตงบลงทุน ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

๑. จัดซื้อที่ดิน
๒. ก่อสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ และสิ่งก่อสร้างอื่น (ถนน, รั้ว, เขื่อน, ฯลฯ)
๓. การปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบ และสิ่งก่อสร้างที่ชำรุดทรุดโทรม และที่ประสบอุบัติเหตุ ที่มีวงเงินเกินกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท

- ๓.๑ ปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบ และสิ่งก่อสร้างที่ชำรุด
- ๓.๒ ปรับปรุงบริเวณโรงเรียน เช่น ถนนดิน ปรับปรุงพื้นที่ ระบบระบายน้ำ
- ๓.๓ ปรับปรุงซ่อมแซมถนนภายในโรงเรียน (ลูกรัง, ลาดยาง, คสล.)
- ๓.๔ ติดตั้งระบบไฟฟ้า-ประปา (เฉพาะติดตั้งครั้งแรกในอาคารฯ)

เกณฑ์มาตรฐานสิ่งก่อสร้างของโรงเรียน

เกณฑ์มาตรฐานสิ่งก่อสร้าง เป็น มาตรฐานในการจำแนกและเป็นเกณฑ์ในการสนับสนุน ปัจจัยด้านสิ่งก่อสร้างให้กับสถานศึกษา

๑. อาคารเรียน หมายถึง อาคารที่ใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ประกอบด้วยห้องเรียนและห้องพิเศษ

ห้องเรียน หมายถึง ห้องที่ใช้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

ห้องพิเศษ หมายถึง ห้องอำนวยความสะดวกในการบริหารและจัดกิจกรรมสนับสนุน

การเรียนการสอน เช่น ห้องพักครู ห้องพยาบาล ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

เกณฑ์การจัดอาคารเรียน

๑) ใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์

๒) ใช้แผนการจัดชั้นเรียน โดยใช้เกณฑ์ควรมีห้องเรียนตามแผนจัดชั้นเรียนดังนี้

ใช้แผนการจัดชั้นเรียนและจำนวนนักเรียน ณ ๑๐ มิถุนายน ในปีที่ทำคำขอตั้ง งบประมาณ

- สถานศึกษาทั่วไป คิดนักเรียน ๔๐ คน : ห้อง ในแต่ละระดับชั้น และหากมีเศษตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป ปิดเพิ่มอีก ๑ ห้อง

- สถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ ได้แก่ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย โรงเรียน กาญจนานิเทศวิทยาลัย, โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติฯ ,โรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัย ฯลฯ คิดนักเรียน ๓๖ คน : ห้อง ในแต่ละระดับชั้น และหากมีเศษตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไปปิดเพิ่ม ๑ ห้อง

๒. อาคารประกอบ หมายถึง อาคารที่ใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ หรือจัดกิจกรรมอาหารกลางวัน หรือใช้สำหรับเป็นที่ประชุมนักเรียน หรือ กิจกรรมอื่น ๆ

๒.๑ อาคารหอประชุม, โรงอาหาร มีเกณฑ์ดังนี้

หอประชุมและโรงอาหาร ตามเกณฑ์ควรมีหอประชุมและโรงอาหารอย่างละ ๑ หลัง (การกำหนดแบบอาคารให้กำหนดตามขนาดของสถานศึกษา)

๒.๒ อาคารฝึกงาน ใช้แผนจัดชั้นเรียนเป็นเกณฑ์ดังนี้

แผนจัดชั้นเรียน

๓ - ๘ ห้องเรียน ควรมี ๑ หน่วย

๙ - ๑๔ ห้องเรียน ควรมี ๒ หน่วย

๑๕ - ๒๖ ห้องเรียน ควรมี ๔ หน่วย

๒๗ - ๔๔ ห้องเรียน ควรมี ๖ หน่วย

๔๕ ห้องเรียนขึ้นไป ควรมี ๘ หน่วย

๒.๓ ส้วม

ส้วม หมายถึง อาคารที่ใช้เป็นสถานที่สำหรับอุจจาระ หรือปัสสาวะของนักเรียน โดยใช้แผนจัดชั้นเรียนเป็นเกณฑ์ ดังนี้ จำนวนนักเรียน ๔๐ คน ควรมี ๑ ที่นั่ง แต่อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า ๒ หลัง แยกชาย-หญิง

๒.๔ บ้านพักครู หมายถึง อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อจัดเป็นสวัสดิการแก่ครูที่ไม่มีบ้านพักอาศัยและภูมิลำเนาอยู่นอกพื้นที่ปฏิบัติการสอน โดยใช้เกณฑ์ตามความต้องการและความจำเป็นของจำนวนบุคลากรที่ต้องการบ้านพักในแต่ละสถานศึกษา

๒.๕ บ้านพักภารโรง ใช้เกณฑ์ตามความต้องการและจำเป็นของแต่ละสถานศึกษา

๒.๖ บ้านพักนักเรียน ใช้เกณฑ์ตามความต้องการ จำเป็นและตามจำนวนนักเรียนที่มีความประสงค์จะเข้าพัก

๓. สนามกีฬา

สนามกีฬา หมายถึง สถานที่สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรม เสริมหลักสูตร มีเกณฑ์ ดังนี้

๓.๑ สนามบาสเกตบอล สร้างเฉพาะโรงเรียนที่เปิดสอนมัธยมศึกษา โดยใช้แผนจัดชั้นเรียนเป็นเกณฑ์

แผนจัดชั้นเรียน ๖ - ๑๒ ห้อง	ควรมี	๑	สนาม
แผนจัดชั้นเรียน ๑๓ - ๓๖ ห้อง	ควรมี	๒	สนาม
แผนจัดชั้นเรียน ๓๗ ห้องขึ้นไป	ควรมี	๓	สนาม

๓.๒ สนามฟุตบอล จัดให้ทุกโรงเรียนตามความเหมาะสม ๑ โรงเรียนต่อ ๑ สนาม

๓.๓ ลานกีฬาอเนกประสงค์ เป็นลานคอนกรีต (เป็นสนามวอลเลย์และสนามเซปักตะกร้อ ขนาดมาตรฐาน) มีเสาพร้อมตาข่ายวอลเลย์บอลและเซปักตะกร้อโดยจัดให้โรงเรียนทุกโรง ๆ ละ ๑ สนาม ไม่เกิน ๓ สนาม ดังนี้

แผนจัดชั้นเรียน

๓ - ๑๒ ห้อง	ควรมี	๑	สนาม
๑๓ - ๓๖ ห้อง	ควรมี	๒	สนาม
๓๗ ห้องขึ้นไป	ควรมี	๓	สนาม

๔. ถังน้ำซีเมนต์ โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

แผนจัดชั้นเรียน

๖ - ๑๒ ห้อง	ควรมี	๑	ชุด
๑๓ - ๓๖ ห้อง	ควรมี	๒	ชุด
๓๗ ห้องขึ้นไป	ควรมี	๓	ชุด

๕. ค่าก่อสร้างอื่น ๆ

๕.๑ ค่าก่อสร้างปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบและสิ่งก่อสร้างอื่นที่ชำรุดเสียหายและที่ประสบอุบัติเหตุ จัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนที่มีอาคารเรียน อาคารประกอบฯ ที่มีสภาพชำรุดทรุดโทรม และประสบอุบัติเหตุ

๕.๒ ค่าติดตั้งไฟฟ้า ประปา รั้ว เขื่อน ถนนและปรับปรุงบริเวณ จัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาที่มีความขาดแคลน และเดือดร้อน สถานศึกษาที่ไม่มีไฟฟ้า ประปา รั้ว ถนน และให้ในการปรับปรุงบริเวณโรงเรียนเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนการสอน

บทที่ ๓

ขั้นตอนดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาจัดทำคำของบประมาณประจำปี งบลงทุน รายการค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเป็นประธาน ผู้แทนผู้บริหารสถานศึกษาตามขนาดโรงเรียนทุกขนาด (ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และใหญ่พิเศษ) หรือจากสภามหาวิทยาลัย/กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน และเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำคำของบประมาณ เป็นกรรมการ และผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน เป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อทำหน้าที่จัดตั้งงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

๒. สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา แจ้งแนวทาง ขั้นตอน เกณฑ์ ปฏิทินการปฏิบัติงาน และแนวนโยบาย จุดเน้น การจัดทำคำขอตั้งงบประมาณประจำปีงบลงทุน ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณและเสนอข้อมูลคำของบประมาณงบลงทุน ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างที่ขาดแคลนจำเป็น โดยวิเคราะห์ความขาดแคลนของสถานศึกษาในปีที่ขอตั้งงบประมาณ

๓. จัดทำคำขอตั้งงบประมาณงบลงทุน ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างให้กับสถานศึกษาที่ขาดแคลนจำเป็นตามเกณฑ์มาตรฐานสิ่งก่อสร้าง ตามนโยบายและจุดเน้นของแต่ละปี โดยจัดเรียงความสำคัญตามแนวทางที่กำหนดไว้ในสิ่งก่อสร้างแต่ละประเภท

๔. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สรุปคำขอตั้งงบประมาณประจำปีงบลงทุน ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างของสถานศึกษาในสังกัดตามแบบคำขอตั้งงบประมาณที่กำหนด เสนอคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อจัดส่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพร้อมเอกสารประกอบที่มีการกำหนดไว้สำหรับการเสนอขอสิ่งก่อสร้างแต่ละประเภท

ระดับสถานศึกษา

๑. ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดแนวนโยบายในการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณประจำปี งบลงทุน ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างของสถานศึกษา

๒. ตรวจสอบ ทบทวนข้อมูลความขาดแคลน จำเป็นด้านอาคารเรียนและสิ่งก่อสร้าง ให้สอดคล้องกับแผนการจัดชั้นเรียน และแนวโน้มการขยายตัวของประชากรวัยเรียนในอนาคต

๓. เสนอขอตั้งงบประมาณประจำปี งบลงทุน ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างอื่น พร้อมเอกสารที่มีการกำหนดสำหรับการเสนอขอสิ่งก่อสร้างแต่ละประเภท

** หากมีความจำเป็นต้องขอตั้งงบประมาณนอกเหนือจากรายการแบบมาตรฐาน สิ่งก่อสร้างที่กำหนด (แบบพิเศษหรือแบบที่สถานศึกษาออกแบบเอง) ให้สถานศึกษาจัดทำรูปแบบที่มีวิศวกรรับรองให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกร พร้อมรายละเอียดประกอบรูปแบบรายการดังกล่าว และประมาณราคา โดยแนบรูปแบบและประมาณการราคาต้องมีความสมบูรณ์และสามารถดำเนินการก่อสร้างได้

เลยหากได้รับจัดสรรงบประมาณ และถ้าสถานศึกษาไม่ส่งเอกสารดังกล่าว ส่วนกลางจะไม่พิจารณาคำขอตั้ง
งบประมาณของสถานศึกษา

๔. กรณีที่ต้องรื้อถอนอาคารเดิมเพื่อก่อสร้างอาคารทดแทน สถานศึกษาต้องเตรียมจัดทำ
แผนรองรับปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

Flow Chart การปฏิบัติงาน

